

# KARTA PRZEDMIOTU (ZAJĘĆ)

Kod przedmiotu (zajęć): 0232.5.LS2.B/C.WTP

Nazwa przedmiotu (zajęć) w języku polskim: Współczesne teorie przekładu

Nazwa przedmiotu (zajęć) w języku angielskim: Contemporary Translation Theory

## 1. Usytuowanie przedmiotu (zajęć) w systemie studiów

|                                                  |                                                                    |
|--------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| 1. Kierunek studiów                              | Lingwistyka stosowana                                              |
| 2. Forma studiów                                 | Studia stacjonarne                                                 |
| 3. Poziom studiów                                | Studia drugiego stopnia                                            |
| 4. Profil studiów                                | Ogólnoakademicki                                                   |
| 5. Osoba przygotowująca kartę przedmiotu (zajęć) | Dr Hanna Mijas                                                     |
| 6. Kontakt                                       | <a href="mailto:hanna.mijas@ujk.edu.pl">hanna.mijas@ujk.edu.pl</a> |

## 2.

## 2. Ogólna charakterystyka przedmiotu (zajęć)

|                      |                                                  |
|----------------------|--------------------------------------------------|
| 1. Język wykładowy   | Angielski                                        |
| 2. Wymagania wstępne | Zaliczenie przedmiotu Wstęp do teorii przekładu. |

## 3.

## 3. Szczegółowa charakterystyka przedmiotu (zajęć)

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Forma zajęć                         | Wykład                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 2. Miejsce realizacji zajęć            | Sala wykładowa UJK/laboratorium komputerowe                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3. Forma zaliczenia zajęć              | Egzamin                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 4. Metody dydaktyczne                  | Wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, dyskusja grupowa, prezentacje multimedialne                                                                                                                                                                                                                                          |
| 3.5.a. Wykaz literatury podstawowej    | Bassnett, S. 2014. <i>Translation</i> . London: Routledge.<br>House, J. 2016. <i>Translation as Communication Across Languages and Cultures</i> . London: Routledge.<br>Pym, A. 2010. <i>Exploring Translation Theories</i> . London: Routledge.<br>Venuti, L. 2013. <i>Translation Changes Everything</i> . London: Routledge. |
| 3.5.b. Wykaz literatury uzupełniającej | Hatim, B. 2014. <i>Translation - An Advanced Resource Book</i> . London: Routledge.                                                                                                                                                                                                                                             |

## 4.

## 4. Cele, treści i efekty uczenia się

### 1. Cele przedmiotu (zajęć) (z uwzględnieniem formy zajęć)

**C1. Wiedza** – pogłębienie wiedzy studentów na temat współczesnych teorii i kierunków badawczych w przekładoznawstwie oraz ich miejsca w rozwoju dyscypliny, ze szczególnym uwzględnieniem nurtów funkcjonalnych, kulturowych, kognitywnych, socjologicznych i technologicznych.

**C2. Umiejętności** – rozwijanie umiejętności krytycznej analizy i porównywania współczesnych koncepcji przekładoznawczych oraz wykorzystywania ich do interpretacji zjawisk translacyjnych, oceny przekładów i rozwiązywania problemów translatorskich.

**C3. Kompetencje badawcze i zawodowe** – przygotowanie studentów do samodzielnego formułowania i uzasadniania stanowiska wobec współczesnych problemów przekładoznawstwa, prowadzenia dyskusji naukowej oraz świadomego wykorzystywania teorii przekładu w praktyce translatorskiej i własnych projektach badawczych.

## **2. Treści programowe (z uwzględnieniem formy zajęć)**

Kurs stanowi pogłębione omówienie współczesnych teorii i metod badawczych w przekładoznawstwie. Koncentruje się na najważniejszych nurtach rozwijanych od lat 70. XX wieku do współczesności, ze szczególnym uwzględnieniem zwrotu kulturowego, socjologicznego i kognitywnego w badaniach nad przekładem. Analizowane są teorie opisowe, funkcjonalne, kulturowe oraz krytyczne, a także zagadnienia ideologii, władzy, płci kulturowej i etyki przekładu. Przedmiot rozwija umiejętność krytycznej analizy współczesnych koncepcji translacyjnych oraz ich zastosowania w badaniach naukowych i praktyce translatorskiej.

### Wykłady

1. **Współczesne przekładoznawstwo jako dyscyplina naukowa** – kierunki rozwoju po zwrocie kulturowym; główne nurty badań od lat 70. XX wieku.
2. **Descriptive Translation Studies (DTS)** – założenia Gideona Toury'ego; przekład jako fakt kulturowy; metodologia badań opisowych.
3. **Normy przekładowe według Gideona Toury'ego** – normy wstępne, operacyjne i tekstowe; akceptowalność i adekwatność przekładu.
4. **Polysystem Theory Itamara Evena-Zohara** – literatura tłumaczona w polisystemie kultury; centrum i peryferie; kanon literacki.
5. **Manipulacja w przekładzie** – Manipulation School; André Lefevere, Theo Hermans; patronat, przepisywanie (rewriting) i mechanizmy kontroli kulturowej.
6. **Ideologia w przekładzie** – przekład jako narzędzie kształtowania dyskursu; cenzura, kolonializm, postkolonializm oraz relacje władzy.
7. **Gender i feministyczne przekładoznawstwo** – przekład a płeć kulturowa; strategie translatorskie; feminist translation oraz queer translation.
8. **Zwrot kulturowy w przekładoznawstwie** – Susan Bassnett i André Lefevere; przekład jako praktyka kulturowa.
9. **Socjologia przekładu** – Pierre Bourdieu i zastosowanie jego koncepcji w przekładoznawstwie; habitus tłumacza, kapitał kulturowy, pole produkcji przekładu; Bruno Latour i teoria aktora-sieci (ANT).
10. **Kognitywne podejścia do przekładu** – procesy poznawcze w pracy tłumacza; ekspertyza translatorska; metody badania procesu tłumaczenia (think-aloud protocols, eye-tracking, keylogging).
11. **Etyka przekładu** – odpowiedzialność tłumacza; widzialność i niewidzialność tłumacza; Lawrence Venuti i etyczne aspekty domestykacji oraz egzotyzacji.
12. **Przekład w dobie nowych technologii** – narzędzia CAT, pamięci tłumaczeniowe, tłumaczenie maszynowe i post-editing; wpływ sztucznej inteligencji na praktykę translatorską.

13. **Współczesna krytyka przekładu** – modele oceny jakości przekładu; metodologia analizy porównawczej; kryteria ewaluacji przekładów.
14. **Aktualne kierunki badań przekładoznawczych** – Translation Studies wobec badań nad multimodalnością, lokalizacją, dostępnością (audiodeskrypcja, napisy dla niesłyszących), ekotranslatologią i humanistyką cyfrową.
15. **Seminarium problemowe** – analiza wybranych artykułów naukowych z czołowych czasopism przekładoznawczych; dyskusja nad współczesnymi problemami badawczymi i prezentacje studentów.

### 3. Efekty uczenia się realizowane w ramach przedmiotu (zajęć)

| Efekty przedmiotowe (symbol) | Student, który zaliczył przedmiot (zajęcia) | Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się |
|------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------|
|------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------|

4.

#### w zakresie wiedzy:

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                  |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| W01 | Student ma <b>pogłębianą i uporządkowaną wiedzę</b> na temat współczesnych teorii i kierunków badań w przekładoznawstwie oraz ich podstaw metodologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem podejść opisowych, kulturowych, socjologicznych, kognitywnych i krytycznych. | LS2A_W01<br>LS2A_W02             |
| W02 | Student ma <b>pogłębianą wiedzę</b> dotyczącą kulturowych, społecznych, ideologicznych i technologicznych uwarunkowań przekładu oraz rozumie ich wpływ na proces tłumaczenia i funkcjonowanie przekładu w różnych systemach kulturowych.                               | LS2A_W06<br>LS2A_W09<br>LS2A_W03 |
| W03 | Student ma <b>poszerzoną wiedzę</b> na temat współczesnych metod analizy, opisu i oceny przekładu oraz możliwości ich wykorzystania w badaniach przekładoznawczych i praktyce translatorskiej.                                                                         | LS2A_W04<br>LS2A_W05             |

#### w zakresie umiejętności:

|     |                                                                                                                                                                                                         |                      |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| U01 | Student potrafi krytycznie analizować i porównywać współczesne teorie przekładu oraz wykorzystywać je do interpretacji zjawisk translacyjnych i analizy przekładów.                                     | LS2A_U02<br>LS2A_U04 |
| U02 | Student potrafi samodzielnie formułować i uzasadniać opinie dotyczące problemów przekładoznawczych, odwołując się do literatury naukowej oraz właściwej terminologii.                                   | LS2A_U03             |
| U03 | Student potrafi zastosować wybrane koncepcje teoretyczne do analizy konkretnych problemów translatorskich oraz oceny jakości przekładu z uwzględnieniem jego funkcji, kontekstu kulturowego i odbiorcy. | LS2A_U04             |

#### w zakresie kompetencji społecznych:

|     |                                                                                                                                                                                                             |                      |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| K01 | Student jest gotów do krytycznej oceny współczesnych koncepcji przekładoznawczych oraz świadomego aktualizowania swojej wiedzy w odpowiedzi na rozwój badań naukowych i technologii wspierających przekład. | LS2A_K02<br>LS2A_K07 |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|

|     |                                                                                                                                                                                                                 |                      |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| K02 | Student jest gotów do prowadzenia merytorycznej dyskusji na temat współczesnych problemów przekładoznawstwa z poszanowaniem różnych perspektyw badawczych oraz odmiennych interpretacji zjawisk translacyjnych. | LS2A_K02<br>LS2A_K08 |
| K03 | Student dostrzega społeczną i kulturową odpowiedzialność tłumacza oraz znaczenie etycznego postępowania w działalności translatorskiej i badawczej.                                                             | LS2A_K03             |

#### 4. Sposoby weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się realizowanych w ramach przedmiotu (zajęć)

##### Sposób weryfikacji (+/-)

| Efekty przedmiotowe (symbol) | Egzamin ustny/ pisemny/ praktyczny/ inny (jaki?)* | Kolokwium * | Projekt - analiza wybranego problemu przekładoznawczego | Aktywność na zajęciach* | Praca własna* | Praca w grupie* | Inne - prezentacja i udział w dyskusji naukowej |
|------------------------------|---------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------------------|-------------------------|---------------|-----------------|-------------------------------------------------|
|------------------------------|---------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------------------|-------------------------|---------------|-----------------|-------------------------------------------------|

##### Forma zajęć

|     |    |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |
|-----|----|---|---|-----|---|---|-----|---|---|-----|---|---|-----|---|---|-----|---|---|-----|---|---|-----|
| 2:  | 1: | W | C | ... | W | C | ... | W | C | ... | W | C | ... | W | C | ... | W | C | ... | W | C | ... |
| W01 | +  |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |
| W02 | +  |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |
| W03 | +  |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |
| U01 | +  |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     | + |   |     |
| U02 | +  |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     | + |   |     |
| U03 | +  |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     |
| K01 |    |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     | + |   |     |
| K02 |    |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     | + |   |     |
| K03 |    |   |   |     |   |   |     | + |   |     |   |   |     |   |   |     |   |   |     | + |   |     |

Adnotacja. 1: forma zajęć; 2: efekty uczenia się

#### 5. Kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

##### Forma zajęć:

**WYKŁAD (W)** (w tym zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość)

| Ocena | Kryterium oceny |
|-------|-----------------|
|-------|-----------------|

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>3,0</b> | Student osiągnął efekty uczenia się w stopniu dostatecznym (50–60%). Zna podstawowe współczesne teorie przekładu oraz najważniejsze pojęcia przekładoznawstwa, jednak wykazuje trudności z ich krytyczną analizą i zastosowaniem w interpretacji zjawisk translacyjnych.                                                                                               |
| <b>3,5</b> | Student osiągnął efekty uczenia się w stopniu <b>dostatecznym plus (61–70%)</b> . Posiada zadowalającą wiedzę na temat współczesnych teorii przekładu i potrafi wykorzystać ją do analizy podstawowych problemów translatorskich, choć jego argumentacja nie zawsze jest pogłębiona.                                                                                   |
| <b>4,0</b> | Student osiągnął efekty uczenia się w stopniu <b>dobrym (71–80%)</b> . Poprawnie interpretuje współczesne koncepcje przekładoznawcze, analizuje problemy translatorskie i formułuje logiczne oraz właściwie uzasadnione wnioski.                                                                                                                                       |
| <b>4,5</b> | Student osiągnął efekty uczenia się w stopniu <b>dobrym plus (81–90%)</b> . Wykazuje pogłębioną wiedzę z zakresu współczesnych teorii przekładu, sprawnie wykorzystuje je w analizie zjawisk translacyjnych oraz prezentuje krytyczne i dobrze uzasadnione stanowisko.                                                                                                 |
| <b>5,0</b> | Student osiągnął efekty uczenia się w stopniu <b>bardzo dobrym (91–100%)</b> . Wykazuje pogłębioną i uporządkowaną wiedzę, swobodnie posługuje się terminologią przekładoznawczą, krytycznie analizuje współczesne teorie przekładu, samodzielnie formułuje i uzasadnia wnioski oraz twórczo wykorzystuje wiedzę do interpretacji złożonych problemów translatorskich. |

## 5. Bilans punktów ECTS – nakład pracy studenta

| Kategoria                                                                                     | Obciążenie studenta: studia stacjonarne | Obciążenie studenta: studia niestacjonarne |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------------------|
| <b>LICZBA GODZIN REALIZOWANYCH PRZY BEZPOŚREDNIM UDZIALE NAUCZYCIELA (GODZINY KONTAKTOWE)</b> | <b>30</b>                               |                                            |
| Udział w wykładach*                                                                           | 30                                      |                                            |
| Udział w ćwiczeniach, konwersatoriach, laboratoriach*                                         | 30                                      |                                            |
| <b>SAMODZIELNA PRACA STUDENTA (GODZINY NIEKONTAKTOWE)</b>                                     | <b>20</b>                               |                                            |
| Przygotowanie do wykładu*                                                                     | 3                                       |                                            |
| Przygotowanie do egzaminu/kolokwium*                                                          | 5                                       |                                            |
| Zebranie materiałów do projektu, kwerenda internetowa*                                        | 5                                       |                                            |
| Opracowanie prezentacji multimedialnej*                                                       | 2                                       |                                            |
| Inne (jakie?)*                                                                                |                                         |                                            |
| <b>ŁĄCZNA LICZBA GODZIN</b>                                                                   | <b>50</b>                               |                                            |
| <b>PUNKTY ECTS za przedmiot (zajęcia)</b>                                                     | <b>2</b>                                |                                            |

\*niepotrzebne usunąć

**Przyjmuję do realizacji** (data i czytelne podpisy osób prowadzących przedmiot (zajęcia) w danym roku akademickim)

.....